

Aan de Staatssecretaris van het Ministerie van
Infrastructuur en milieu
Mw. W.J. Mansveld
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Betreft: toezegging uitvoering Nota Duurzame Gewasbescherming

Geachte mevrouw Mansveld,

U heeft op 3 september jongstleden een brief gestuurd waarin u de Tweede Kamer informeert over de maatregelen die u voornemens bent te nemen met betrekking tot het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw. Deze brief zal antwoord geven op de vragen die uw departement naar aanleiding hiervan aan het Ctgb heeft gesteld. Er zal tevens worden ingegaan op het kader waarbinnen het Ctgb beoordelingen uitvoert, de gevolgen voor het Nederlandse middelenpakket en het onderscheid dat wordt gemaakt tussen groepen gewasbeschermingsmiddelen.

Uw nieuwe voorstel is een aanscherping van de in de Tweede nota duurzame gewasbescherming voorgestelde maatregelen. Zo wordt het particulier gebruik van gewasbeschermingsmiddelen verboden en wordt het verbod op professioneel gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw uitgebreid en eerder ingevoerd. Het Ctgb is overigens op de hoogte van het feit dat advies is gevraagd aan de Landsadvocaat over de juridische context van de voorgestelde maatregelen.

Kader

De Gewasbeschermingsverordening (EU) 1107/2009 behandelt het toelaten, op de markt brengen, het gebruik en de controle op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen binnen Europa. Tegen de achtergrond van deze verordening wordt ruimte gezocht om de beschreven ambitie vorm te geven. De Richtlijn duurzaam gebruik gewasbeschermingsmiddelen is in dit kader eveneens van belang. Deze biedt echter geen juridisch kader, om los van de gewasbeschermingsverordening, in te grijpen in toelatingen die zijn gebaseerd op wetenschappelijke risicobeoordelingen. De Richtlijn duurzaam gebruik ziet toe op maatregelen die lidstaten nemen om gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in te passen in duurzame agrarische productie.

In de Tweede nota duurzame gewasbescherming wordt het onderscheid gemaakt tussen enerzijds gewasbeschermingsmiddelen en anderzijds niet-chemische technieken en methoden. De gewasbeschermingsverordening schrijft voor dat gewasbeschermingsmiddelen worden beoordeeld op werkzaamheid en op risico's (zie bijlage I). Dit geldt ook voor biologische en laag-risico middelen. Niet-chemische technieken en methoden (zoals mechanische onkruidbestrijding) vallen niet binnen de reikwijdte van de gewasbeschermingsverordening. Het is derhalve belangrijk om bij de advisering naar aanleiding van uw voorstel en de verdere uitwerking ervan een heldere begripsbepaling te hanteren.

Middelenpakket

Het professioneel gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw en het particulier gebruik van gewasbeschermingsmiddelen omvat vele ziekten en plagen. Een gedetailleerd, door de NVWA opgesteld overzicht is inmiddels aan uw departement ter beschikking gesteld.

Het professioneel gebruik in openbaar groen, onbeteelde terreinen en bosbouw omvat 377 toegelaten gewasbeschermingsmiddelen. Deze middelen zijn toegelaten voor de bestrijding van diverse ziekten en plagen, grotendeels op het gebied van onkruidbestrijding (herbiciden). Als alternatief voor het gebruik van deze gewasbeschermingsmiddelen kan mogelijk gebruik worden gemaakt van niet-chemische technieken en methoden. Deze variëren van het inzetten van natuurlijke vijanden tot het mechanisch of handmatig verwijderen van aangetaste gewassen. Het gebruik van dergelijke alternatieven is op zijn beurt onderhevig aan een economische afweging door de eindgebruiker. Het is echter niet zeker dat in alle gevallen alternatieven beschikbaar zijn.

In de loop van 2014 zal het Ctgb, conform de gewasbeschermingsverordening en in lijn met Europees nog te maken afspraken, bij (her)autorisaties een vergelijkende beoordeling uitvoeren voor stoffen die in aanmerking komen voor vervanging. Er zullen, naast een risicobeoordeling, tevens agronomische en economische aspecten worden meegewogen bij deze beoordeling. De lijst van stoffen die in aanmerking komen voor vervanging wordt naar verwachting eind dit jaar of begin volgend jaar door de Europese Commissie gepubliceerd.

Een verbod van niet-professioneel gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zal impact hebben op het bestaande middelenpakket. Op dit moment zijn er 174 gewasbeschermingsmiddelen in Nederland toegelaten voor niet-professioneel gebruik. Meer dan de helft van deze middelen is bestemd voor onkruidbestrijding. Hier zijn mogelijk niet-chemische technieken en methoden beschikbaar, zoals mechanische alternatieven. Niet voor alle toepassingen zijn echter alternatieven beschikbaar. Dit geldt bijvoorbeeld voor schimmelinfecties waarbij het verwijderen van aangetaste planten feitelijk het enige alternatief is voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Het is de vraag of een dergelijk alternatief reëel is voor een particuliere tuin.

Wanneer geen reële alternatieven beschikbaar zijn voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zal het risico op illegaal gebruik van middelen toenemen.

Risicobeoordeling

Het Ctgb toetst toelatingsaanvragen op de risico's voor mens, dier en milieu binnen de hiervoor gestelde nationale en internationale toetsingskaders. Hierbij wordt, conform de gewasbeschermingsverordening, onderscheid gemaakt tussen groepen gewasbeschermingsmiddelen op basis van risico. Zo dienen middelaanvragen voor laag-risico stoffen binnen een verkorte termijn te zijn afgehandeld en dienen volgend jaar bij middelaanvragen voor stoffen die in aanmerking zouden kunnen komen voor vervanging, naar alternatieven te worden gezocht. Het onderscheid tussen middelen voor landbouwkundig gebruik en niet landbouwkundig gebruik vindt geen grondslag in de gewasbeschermingsverordening. De gewasbeschermingsverordening maakt wel onderscheid tussen professioneel en niet-professioneel gebruik daar wordt in de toelatingen ook terdege rekening mee gehouden, bijvoorbeeld door het stellen van specifieke gebruiksvoorschriften. Naast het onderscheid tussen groepen gewasbeschermingsmiddelen zoals in de gewasbeschermingsverordening is opgenomen, ziet het Ctgb onvoldoende basis om aanvullend onderscheid te maken. In bijlage II wordt verder ingegaan op het onderscheid tussen groepen gewasbeschermingsmiddelen.

Het Ctgb ziet op dit moment onvoldoende aanleiding om onderscheid te maken tussen biologische en niet-biologische gewasbeschermingsmiddelen, bijvoorbeeld op grond van de gevolgen voor mens, dier of milieu. Dit op grond van de eerder genoemde nationale en internationale toetsingskaders waarbinnen het Ctgb aanvragen beoordeelt. Echter, het Ctgb werkt in het kader van de 'Green Deal' samen met uw departement om in de toekomst specifieke invulling te geven aan de toelating van biologische middelen.

Het Ctgb hanteert op dit moment geen onderscheid tussen groepen gewasbeschermingsmiddelen op basis van de effectiviteit van een middel. Het Ctgb zal vanaf volgend jaar een vergelijkende evaluatie uitvoeren voor stoffen die in aanmerking komen voor vervanging. Dit zal de eerste keer zijn

Wanneer op basis van nieuwe wetenschappelijke inzichten een onaanvaardbaar risico voor mens, dier of milieu wordt vastgesteld, zal het Ctgb tussentijds ingrijpen in bestaande toelatingen. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op verhardingen en openbaar groen wordt binnen de risicobeoordeling van het Ctgb specifiek bekeken. Het Ctgb heeft op dit moment op grond van het reguliere beoordelingskader geen aanleiding om de risicobeoordeling van deze middelen te herzien. In bijlage II staat op welke wijze het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw in het toetsingskader van het Ctgb is opgenomen.

Daarnaast zijn gebruikers van professionele gewasbeschermingsmiddelen gehouden om in het bezit te zijn van een bewijs van vakbekwaamheid en zijn professionele gebruikers van glyfosaat op verhardingen gehouden om te werken volgens de Duurzaam Onkruid Beheer (DOB) methode. Over de stand van zaken omtrent de werking van deze methode in de praktijk hebben wij u onlangs (augustus 2013) nader geïnformeerd. Hierbij is tevens naar voren gebracht om meer aandacht aan handhaving te geven.

In Nederland worden structurele overschrijdingen van de drinkwaternorm bij innamepunten van oppervlaktewater gemeten voor glyfosaat. Daarnaast worden de ecologische waterkwaliteitsnormen voor oppervlaktewater van imidacloprid in het Westland structureel overschreden. Voor beide structurele overschrijdingen zijn inmiddels maatregelen in gang gezet. Voor het merendeel van de gebruikte gewasbeschermingsmiddelen geldt echter dat er, gezien vanuit de toetsing op veiligheid voor mens, dier en milieu, geen structurele problemen zijn.

Hoogachtend,

De voorzitter van het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden,

Ir. J.F. de Leeuw

Bijlage I: Toetsingskader gewasbeschermingsmiddelen

Verordening 1107/2009, welke handelt over het op de markt brengen, het gebruik en de controle op gewasbeschermingsmiddelen, maakt geen onderscheid tussen chemische en niet-chemische gewasbeschermingsmiddelen. Een stof kan geplaatst worden als een candidate for substitution, reguliere stof, low risk stof of als een basic substance.

	Risico	Criteria	Beoordeling	Voordelen/nadelen	In werking per
Candidate for Substitution	Hoog risico	Werkzame stof die voldoet aan de in Bijlage IV van de Verordening beschreven criteria	Bij een middelaanvraag dienen lidstaten een vergelijkende evaluatie uit te voeren.	Plaatsing voor 7 jaar	Januari 2014
Reguliere stof	Hoog tot laag risico	Werkzame stof	Reguliere beoordeling	Normale plaatsing (10 jaar)	14 Juni 2011
Low risk	Laag risico	Werkzame stof met een laag risico voor de gezondheid van mens, dier of milieu	Reguliere beoordeling. Krijgt na beoordeling het predicaat Low risk.	Plaatsing voor een periode van 15 jaar. Bij een aanvraag voor een middeltoelating dient een lidstaat vervolgens binnen 120 dagen een beslissing te nemen.	onbekend
Basic substances	Laag risico	Geen tot bezorgdheid aanleiding gevende stof.	Afwijkende beoordeling. Hierbij kan verwezen worden naar reeds uitgevoerde beoordelingen (bv Reach)	Plaatsing voor onbepaalde tijd. Mag niet als gewasbeschermingsmiddel op de markt worden gebracht.	onbekend

Daarnaast worden tussen lidstaten afspraken gemaakt over beoordelingsmethodieken en dataverenisten voor specifieke groepen stoffen die een specifieke benadering nodig hebben, bijvoorbeeld feromonen, virussen en plantenextracten. Deze benadering staat los van het risico dat gebruik van deze groepen stoffen met zich meebrengt.

Bijlage II: Risicobeoordeling Gewasbeschermingsmiddelen

Het Ctgb toetst toelatingsaanvragen op de risico's voor mens, dier en milieu binnen de hiervoor gestelde nationale en internationale toetsingskaders. Deze toetsingskaders zijn dankzij nieuwe wetenschappelijke inzichten voortdurend onderhevig aan veranderingen. Wanneer tussentijds echter, wegens nieuwe wetenschappelijke inzichten, een onaanvaardbaar risico voor mens, dier of milieu wordt vastgesteld, zal het Ctgb ingrijpen in bestaande toelatingen.

Professioneel gebruik buiten de landbouw

In de risicobeoordeling van gewasbeschermingsmiddelen die buiten de landbouw voor professioneel gebruik zijn toegelaten, is het gebruik op verhardingen en in openbaar groen reeds opgenomen. Aan de hand specifieke risicomodellen zijn de risico's voor mens, dier en milieu getoetst alvorens deze middelen zijn toegelaten. In onderstaande tabel is een overzicht van de geldende toetsingskaders sinds 1997 opgenomen.

<i>Toetsingskader</i>	Gebruik op verhardingen	Gebruik op openbaar groen
<i>Evaluation Manual 1.0 (sinds 2011)</i>	Specifiek opgenomen in toetsingskader	Specifiek opgenomen in toetsingskader
<i>Evaluation manual 91/414 HTB 1.0 (sinds 2006)</i>	Specifiek opgenomen in toetsingskader	Specifiek opgenomen in toetsingskader
<i>HTB 0.2 (sinds 2002)</i>	Specifiek opgenomen in toetsingskader	Specifiek opgenomen in toetsingskader
<i>HTB 0.1 (sinds 1997)</i>	Specifiek opgenomen in toetsingskader	Specifiek opgenomen in toetsingskader

Niet-professioneel gebruik buiten de landbouw

Bij aanvragen voor gewasbeschermingsmiddelen voor niet-professioneel gebruik wordt binnen de beoordeling gebruik gemaakt van een maximaal gebruik door niet-professionele gebruikers. Vóór dit jaar was deze oppervlakte nog vastgesteld op 1000 m². Om de beoordeling beter op de dagelijkse praktijk aan te laten sluiten heeft het Ctgb besloten om dit maximaal gebruik aan te passen. Zodoende wordt sinds de laatste herziening van de 'evaluation manual' in 2013 een maximaal gebruik van 500 m² gehanteerd.